

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๖

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๕๐/๒๕๖๖

เรื่อง สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน กรณีกล่าวอ้างว่าได้รับผลกระทบจากการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ทำเลเลี้ยงสัตว์คู่แต่สาธารณประโยชน์ ทับที่ทำกินของประชาชนในพื้นที่หมู่ที่ ๑๐ ตำบลกระเบื้อง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง สำนักงานที่ดินจังหวัดสุรินทร์ สาขาลำทะเมนชัย

๑.ความเป็นมา

ผู้ร้องได้ร้องเรียนผ่านกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๒๑/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ กล่าวอ้างว่า ประชาชนหมู่บ้านม่วงราชบุรีเจริญ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลกระเบื้อง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์ ประมาณ ๓๐ ครัวเรือน ครอบครองทำประโยชน์ที่ดินพิพาทอย่างต่อเนื่องจากบรรพบุรุษ บางรายมีหลักฐานเป็นใบเหียบย่ำและหนังสือแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ต่อมาผู้ถูกร้องได้เข้ารังวัดพื้นที่พิพาทเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) โดยไม่แจ้งให้ประชาชนรับทราบเพื่อโต้แย้งสิทธิและได้ออก น.ส.ล. ทำเลเลี้ยงสัตว์คู่แต่สาธารณประโยชน์ ในปี ๒๕๕๑ ทำให้ผู้ร้องและประชาชนหลายรายถูกดำเนินคดีในข้อหาบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ และได้รับความเดือดร้อน จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

/๒.๑ รายการ...

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ สำเนาหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ [REDACTED] ทำเลเลี้ยงสัตว์คู่
สาธารณประโยชน์

๒.๑.๒ สำเนาแผนที่สังเขปแสดงการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ แปลงทำเลเลี้ยงสัตว์
คู่แต่สาธารณประโยชน์

๒.๑.๓ สำเนาบันทีกข้อความผู้ถูกร้อง ที่ สร ๐๐๒๐.๐๖/๒๖๐ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม
๒๕๕๕ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์

๒.๑.๔ สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ
จังหวัดสุรินทร์ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๐

๒.๑.๕ สำเนาแบบบันทึกคำร้องเรียนของผู้ร้องต่อศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสุรินทร์
ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๙

๒.๑.๖ สำเนาบันทีกข้อความผู้ถูกร้อง ที่ สร ๐๐๒๐.๐๖/(ไม่ระบุเลขที่) ลงวันที่
๑๗ มกราคม ๒๕๖๑ ถึงคณะกรรมการการการบริหารราชการแผ่นดิน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๒.๑.๗ สำเนาบันทีกถ้อยคำของผู้เลี้ยงสัตว์ [REDACTED]
[REDACTED] ต่อเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลกระเบื้อง ลงวันที่
๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๓

๒.๑.๘ สำเนาหนังสือองค์การบริหารส่วนตำบลกระเบื้อง ที่ สร ๐๗๕๙/๒๗๖
ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๕ ถึงนายอำเภอชุมพลบุรี

๒.๑.๙ สำเนาคำพิพากษาศาลจังหวัดรัตนบุรี คดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED]
[REDACTED] ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๕

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

ผู้ร้องให้ถ้อยคำเพิ่มเติมว่า ผู้ร้อง [REDACTED]
[REDACTED] อาศัยอยู่กับสามีและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะอีก ๓ คน
ประกอบอาชีพรับจ้างมีรายได้ไม่แน่นอน ครอบครัวมีที่ดินทำกินที่มีเอกสารสิทธิ ๑ ไร่ ที่ดินที่เป็นกรณีพิพาท
ตามคำร้องเนื้อที่ ๕ ไร่ ซึ่งมีหลักฐานการครอบครอง คือ ใบเหี้ยบยาเลขที่ [REDACTED] เนื้อที่ ๘ ไร่ มีชื่อ [REDACTED]
[REDACTED] (ปู่ของผู้ร้อง) เป็นผู้ขอจับจอง โดยทางราชการออกให้เมื่อปี ๒๔๙๔ ทั้งนี้ ผู้ร้องเคยยืนยัน
ด้วยวาจาต่อคณะกรรมการด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบล
กระเบื้องว่าจะใช้กระบวนการทางศาลยุติธรรมเพื่อยุติข้อพิพาทและพร้อมน้อมรับคำพิพากษาคัดสิน
แต่ประสงค์ขอใช้สิทธิในที่ดินพิพาทเพื่อทำกินเช่นเดิมเนื่องจากไม่มีความมั่นคงด้านรายได้

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริง...

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

ผู้ถูกร้องชี้แจงความเป็นมากรณีปัญหาการบุกรุกที่ทำเลเลี้ยงสัตว์คู่แต่
สาธารณประโยชน์ ดังนี้

๑) [REDACTED] ผู้ใหญ่บ้านกระเบื้อง หมู่ที่ ๙ ตำบลยะวึก ในขณะนั้น
ยื่นหนังสือลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๓๓ ถึงนายอำเภอชุมพลบุรี แจ้งว่า [REDACTED]
ได้บุกรุกที่ทำเลเลี้ยงสัตว์คู่แต่สาธารณประโยชน์โดยนำรถไถเข้าถางป่าจนโล่งเตียน ยกคันดินใหญ่
ปลูกต้นไม้ และประกาศว่าหากใครนำโค-กระบือมาเลี้ยงและทำให้ต้นไม้เสียหายจะปรับต้นละ
๕๐๐ บาท ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนไม่สามารถนำโค-กระบือเข้าไปเลี้ยงในทำเลเลี้ยงสัตว์
ดังกล่าวได้ [REDACTED] ได้เรียก [REDACTED] ไปตักเตือนสองครั้งแต่ไม่เชื่อฟัง

๒) อำเภอชุมพลบุรีมีคำสั่งที่ ๔๖๓/๒๕๓๓ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๓
แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเนื่องจากได้รับเรื่องร้องเรียนจาก [REDACTED]
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต ๒ ในขณะนั้นว่า ตนได้รับการร้องเรียนเรื่องที่ดินทำกินจากประชาชน
บ้านม่วงเจริญ บ้านลำดวน บ้านกระเบื้องใหญ่ ตำบลยะวึก ซึ่งมีที่ดินตั้งอยู่ทางทิศใต้ของหมู่บ้าน
ถูกทางราชการกล่าวหาว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์ทำให้เดือดร้อน แต่จากการตรวจสอบเอกสาร
หลักฐานที่มีอยู่ไม่พบผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการชุดดังกล่าว

๓) [REDACTED] มีหนังสือลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ ถึงหัวหน้าสำนักงานที่ดิน
อำเภอชุมพลบุรี แจ้งว่า [REDACTED] และกรรมการหมู่บ้าน รวมถึงประชาชนได้ร่วมกันจัดทำป้ายและเสา
ปักเขตที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าว โดยมีกำหนดจะปักหลักเขตในวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔
และเชิญนายอำเภอ ที่ดินอำเภอ และเจ้าหน้าที่ตำรวจมาเป็นสักขีพยาน

๔) บันทึกของพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรชุมพลบุรี ลงวันที่
๑๕ พฤษภาคม ๒๕๓๔ ระบุว่า ได้เรียกตัว [REDACTED] มาสอบถาม เนื่องจากได้รับเรื่องร้องเรียน
จาก [REDACTED] ซึ่งร้องเรียนต่อนายอำเภอชุมพลบุรีว่ามีรถไถเข้าไปบุกรุกที่ทำเลเลี้ยงสัตว์คู่แต่ และพนักงาน
สอบสวนได้ออกไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๔ เวลา ๑๘.๓๐ นาฬิกา
พบว่ามีรถไถที่สาธารณประโยชน์จริง และ [REDACTED] ยอมรับว่าเป็นเจ้าของรถไถที่เข้าไปไถเนื่องจาก
ได้รับค่าจ้างจาก [REDACTED] ซึ่งพนักงานสอบสวนได้กล่าวตักเตือนไม่ให้นำรถเข้าไปไถในที่
สาธารณประโยชน์ดังกล่าวอีก [REDACTED] รับจะปฏิบัติตาม

๕) ต่อมา อำเภอชุมพลบุรีได้มีหนังสือ ที่ สร ๐๗๒๐/๑๙๐๑ ลงวันที่
๒๒ กรกฎาคม ๒๕๓๔ ถึงผู้กำกับการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินจังหวัดสุรินทร์ ๑ ขอให้รังวัดปักหลักเขต
ออก น.ส.ล. ซึ่งมีคณะกรรมการตามคำสั่งอำเภอชุมพลบุรีนำชี้เขต ผลการรังวัดและคำนวณเนื้อที่

/ได้ประมาณ...

ได้ประมาณ ๑,๒๐๐ ไร่ แต่การลงระวางขัดข้อง เนื่องจากแผนที่ดังกล่าวคาบเกี่ยวเขตอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ทางกองกำกับการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินฯ ได้ประสานขอเบิกแผนที่เพิ่มเติมจากกรมที่ดินแล้ว แต่ได้รับแผนที่หลังจากปิดงานภาคสนามแล้วจึงไม่อาจดำเนินการได้

๖) เมื่อประมาณเดือนธันวาคม ๒๕๓๔ [] ได้ยื่นหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขอความช่วยเหลือให้แก่ไขปัญหากรณีนายทุนเข้าไปบุกรุกพื้นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์คู่แต่สาธารณประโยชน์ และอ้างว่าเมื่อนายทุนเข้าไปบุกรุกแล้วได้นำลวดหนามไปล้อมสถานที่เหล่านั้นไว้ และได้ปล่อยกระแสไฟฟ้าไหลผ่าน เวลาเลี้ยงสัตว์และประชาชนผ่านไปจะถูกกระแสไฟฟ้าดูด สร้างความเดือดร้อนกับประชาชนเป็นอย่างมาก โดยยืนยันว่าสถานที่แห่งนี้เป็นที่สาธารณประโยชน์ และอ้างว่าตนพร้อมด้วยประชาชนมีความพยายามติดต่อหน่วยงานของรัฐในพื้นที่หลายครั้ง แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาคได้ จากกรณีดังกล่าว ประกอบกับ [] กับพวกรวม ๖ คน เป็นโจทก์ฟ้องนายอำเภอชุมพลบุรีและ [] เพื่อเรียกร้องค่าเสียหาย ตามคดีหมายเลขดำที่ [] ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๓๕ คดีหมายเลขดำที่ [] ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๓๕ จังหวัดสุรินทร์ จึงมีหนังสือให้อำเภอชุมพลบุรีตรวจสอบข้อเท็จจริง อำเภอบุรีจึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อรังวัดทำแผนที่พิพาท ต่อมาอำเภอชุมพลบุรีมีหนังสือลับ ที่ [] ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์รายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว

๗) เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๓๕ ประชาชน ๑๕ ราย ได้ยื่นคำขอคัดค้านการรังวัดออก น.ส.ล. พร้อมแนบสำเนาคำฟ้องต่อศาลจังหวัดสุรินทร์ โดยเป็นโจทก์ฟ้องนายอำเภอชุมพลบุรีและ [] ฐานความผิดละเมิด ตามคดีหมายเลขดำที่ [] ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๕ และคดีหมายเลขดำที่ [] โดยผู้คัดค้าน ๑ รายมิได้ฟ้องศาล จึงมีผู้ฟ้องศาลเพียง ๑๔ ราย ซึ่งคดีนี้ศาลได้ขอให้จัดทำแผนที่พิพาท ผู้ถูกร้องจึงรังวัดจัดทำแผนที่พิพาท และจัดส่งให้ศาลจังหวัดสุรินทร์ ปรากฏตามหนังสือ ที่ สร ๐๐๒๐/๗๖๑ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๓๖

๘) เมื่อปี ๒๕๓๘ ผู้ถูกร้องได้รับแจ้งจากศาลจังหวัดสุรินทร์ ตามหนังสือศาลจังหวัดสุรินทร์ ที่ ยธ ๐๒๐๐.๓๐๗/๑๓๙๑ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๘ ขอให้จำลองสถานที่ลงในแผนที่พิพาทเพื่อประกอบการพิจารณาคดี โดยโจทก์และจำเลยจะนำชี้สถานที่ต่าง ๆ หากฝ่ายใดไม่ไปถือว่าไม่ติดใจนำชี้ ซึ่งต่อมาเจ้าหน้าที่ได้นำตั้งวัดแต่โจทก์ไม่มา จึงนำตั้งวัดใหม่เป็นครั้งที่ ๒ แต่โจทก์ไม่มานำชี้อีก ผู้ถูกร้องจึงแจ้งให้ศาลจังหวัดสุรินทร์ทราบ ต่อมาได้รับแจ้งจากศาลจังหวัดสุรินทร์ยกเลิกคำสั่งการรังวัดทำแผนที่พิพาท เนื่องจากทนายโจทก์ทั้ง ๑๔ ราย ยื่นคำร้องขอถอนฟ้อง และศาลจังหวัดสุรินทร์มีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้องเมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๘ ซึ่งจังหวัดสุรินทร์มีหนังสือที่ สร ๐๐๒๐/๔๖๑ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ แจ้งผลคดี ส่วนเรื่องการออก น.ส.ล. ให้ดำเนินการตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๒๖ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน

พ.ศ. ๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๕ (พ.ศ. ๒๕๓๗) และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการมอบหมายให้สถาปนาบลมีส่วนช่วยเหลือควบคุมดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ และหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๖๑๘/ว ๖๔๗๕๐ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๗ และเร่งรัดให้รายงานผลการดำเนินการ

๙) เมื่อวันที่ ๒๓-๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๐

ได้ยื่นคำขอคัดค้านการรังวัดออก น.ส.ล. โดยอ้างว่าจะไปฟ้องคดีต่อศาล และเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ผู้ถูกร้องมีหนังสือสอบถามผู้คัดค้านทั้งหมด ขอทราบความคืบหน้าการฟ้องคดี หากผู้คัดค้านไม่ฟ้องคดีต่อศาลภายในกำหนดและไม่ประสงค์จะคัดค้าน พนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการตามระเบียบและขั้นตอนเพื่อออก น.ส.ล. ต่อไป ซึ่งต่อมาได้รับแจ้งจากอำเภอชุมพลบุรีว่าผู้คัดค้านมิได้ฟ้องคดีต่อศาล

๑๐) จังหวัดสุรินทร์ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบสิทธิในที่ดิน ตามคำสั่งจังหวัดสุรินทร์ ที่ ๑๕๑๓/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๕ สรุปผลการตรวจสอบได้ ๔ ประเด็น ดังนี้

(๑) ที่ทำเลเลี้ยงสัตว์คู่แต่สาธารณประโยชน์ เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ร่วมกัน โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ร่วมกันสงวนหวงห้ามไว้กว่า ๘๐ ปี (ตั้งแต่ประมาณปี ๒๔๖๖) เพื่อเป็นที่เลี้ยงสัตว์และเก็บผักหักฟืน โดยถือว่าได้สงวนหวงห้ามไว้ เพราะสงวนหวงห้ามก่อนพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๔๗๘

(๒) เอกสารใบเหยียบย่ำ ได้แก่ เอกสารจับจองที่ดิน แต่ไม่มีการขอคำรับรองการทำประโยชน์จากนายอำเภอภายในกำหนด ๒ ปี นับแต่ได้รับใบเหยียบย่ำ รวมถึงภายในกำหนดตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน นอกจากนั้น บางรายยังโอนไปยังบุคคลอื่นในขณะที่ยังมีคำรับรองตามนัยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน ส่วนรายที่มีหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) แจ้งการครอบครองในที่สงวนหวงห้าม จึงไม่ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่

(๓) ควรให้มีการประกาศออก น.ส.ล.

(๔) หลักฐานใบเหยียบย่ำทั้งหมด อยู่ในบริเวณที่มีการรังวัดออก น.ส.ล. แต่ไม่สามารถยืนยันตำแหน่งได้ว่าอยู่บริเวณใด ส่วนหลักฐาน ส.ค. ๑ ไม่สามารถตรวจสอบได้เช่นกัน ควรมีการรังวัดตรวจสอบใหม่

/ผู้ถูกร้อง...

ผู้ถูกร้องเห็นว่า ที่ดินที่มีใบเหยียบย่ำตามพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๗๙ มาตรา ๘^๑ ซึ่งเป็นเอกสารใบอนุญาตให้จับจองปลอดจากการจับจองตั้งแต่ครบกำหนด เนื่องจากผู้ที่มีใบเหยียบย่ำมิได้ขอคำรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับในวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๙๗ ทำให้ใบเหยียบย่ำดังกล่าวปลอดจากการจับจองตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๗^๒ การไม่ขอคำรับรองการทำประโยชน์ รวมถึงกรณี ส.ค. ๑ ซึ่งแจ้งภายหลังการสงวนหวงห้าม จึงถือได้ว่าผู้คัดค้านทั้งหมดไม่มีสิทธิตามกฎหมาย และเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ใบเหยียบย่ำอยู่ในแนวเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ หรือ ส.ค. ๑ ที่ผู้คัดค้านอ้างว่าอยู่ในที่ดินที่มีการรังวัดออก น.ส.ล. เมื่อที่ดินปลอดการจับจอง หรือ ส.ค. ๑ ที่แจ้งภายหลังการสงวนหวงห้าม ผู้คัดค้านย่อมไม่ได้สิทธิในที่ดินตามหลักฐานที่อ้าง จึงไม่จำเป็นต้องหาตำแหน่งของหลักฐานใบเหยียบย่ำ หรือ ส.ค. ๑ ให้ชัดเจนด้วยการรังวัดตรวจสอบใหม่ตามความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบฯ อีก เพราะจะทำให้เป็นปัญหาไม่สิ้นสุด จากเอกสารหลักฐานที่ปรากฏ ผู้คัดค้านจึงไม่มีสิทธิในที่ดินที่คัดค้าน แต่เนื่องจากกรณีนี้เป็นปัญหาที่มีประชาชนเข้าบุกรุกที่ดินของรัฐ จึงได้นำเรื่องเข้าที่ประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ จังหวัดสุรินทร์ (กปร.จังหวัดสุรินทร์) เพื่อพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับผลการตรวจสอบสิทธิดังกล่าว

/หรือพิจารณา...

^๑ พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๗๙

มาตรา ๘ ใบอนุญาตให้จับจองมี ๒ ชนิด คือ

(ก) ใบเหยียบย่ำ เป็นใบอนุญาตตามแบบพิมพ์หลวง มีข้อสำคัญดังต่อไปนี้ด้วย คือ ลายมือชื่อ และตราตำแหน่งนายอำเภอ ชื่อ ที่อยู่ สัญชาติ เชื้อชาติ ชื่อบิดามารดาของผู้ได้รับอนุญาต ตำแหน่งแห่งที่ดิน ปริมาณเนื้อที่และเขตที่ดิน

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๙ ผู้ได้รับอนุญาตให้จับจองแล้ว ต้องทำประโยชน์ในที่ดินนั้นให้แล้วภายใน ๒ ปี นับแต่วันได้รับใบเหยียบย่ำ หรือภายใน ๓ ปี นับแต่วันได้รับตราจอง มิฉะนั้นเป็นอันสิ้นสิทธิแห่งการจับจองในที่ดินส่วนซึ่งยังไม่ได้ทำประโยชน์

^๒ พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗

มาตรา ๗ ที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้จับจองไว้แล้วตามพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๗๙ และยังมีได้รับคำรับรองว่าได้ทำประโยชน์แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าผู้ได้รับอนุญาตยังมีสิทธิที่จะมาขอคำรับรองจากนายอำเภอได้จนกว่าจะครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับจากวันสิ้นสุดเวลาแห่งการจับจองตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

ในกรณีระยะเวลาแห่งการจับจองดังกล่าวในวรรคแรกสิ้นสุดลง ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ หากปรากฏว่าการทำประโยชน์จากที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้จับจองอยู่ในสภาพที่จะพึงขอคำรับรองว่าได้ทำประโยชน์ดังกล่าวแล้วได้ ให้ยื่นคำขอต่อนายอำเภอเพื่อขอคำรับรองเสียภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าที่ดินนั้นปลอดจากการจับจองเว้นแต่นายอำเภอได้มีคำสั่งผ่อนผันให้เป็นการเฉพาะราย

หรือพิจารณาหาแนวทางการแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๕ ก่อนจะแจ้งให้ผู้คัดค้านทราบผลการตรวจสอบสิทธิในที่ดินของคณะกรรมการตรวจสอบฯ ทั้งนี้ เพื่อความรอบคอบและเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาการชุมนุมเรียกร้องอีกทางหนึ่ง

๑๑) กบร.จังหวัดสุรินทร์ ได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๐ ซึ่งที่ประชุมมีมติให้ออก น.ส.ล. ต่อไป สำนักงานที่ดินจังหวัดสุรินทร์จึงได้ประกาศออก น.ส.ล. ครบกำหนด ๓๐ วัน ตามระเบียบแล้ว และสอบถามสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุรินทร์แล้วได้ความว่า สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุรินทร์มิได้เข้าดำเนินการในบริเวณที่รังวัดออก น.ส.ล. ดังกล่าว จากนั้นจึงได้เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ซึ่งได้ลงนามใน น.ส.ล. แล้วเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๑

๑๒) เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือจากศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสุรินทร์ ตามหนังสือจังหวัดสุรินทร์ ด่วนที่สุด ที่ สร ๐๐๑๗.๓/๒๐๓๗ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีผู้ร้องกับพวก รวม ๑๒ คน ร้องขอความช่วยเหลือโดยอ้างว่าครอบครองทำกินในที่ทำเลเลี้ยงสัตว์คู่แต่สาธารณประโยชน์มาตั้งแต่บรรพบุรุษ แต่ไม่สามารถเข้าไปทำกินได้ เพราะมีเจ้าหน้าที่มาขับไล่โดยอ้างว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์ ซึ่งผู้ร้องกับพวกยอมรับแต่ยังมีความประสงค์ขอความช่วยเหลือให้ได้เข้าที่ดินดังกล่าว

ต่อมาเจ้าพนักงานที่ดินได้เชิญกลุ่มผู้ร้องมาพบเพื่อสอบสวนหาข้อเท็จจริงซึ่งทุกคนให้การสอดคล้องกันว่า ได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวมาเป็นเวลานาน ต่อเนื่องมาจากบิดามารดาของตนประมาณปี ๒๕๑๕ และบิดามารดาครอบครองมาก่อนประมาณ ๒๐ ปี โดยผู้ร้องกับพวกเพ่งทราบว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ไปปักป้ายที่สาธารณะซึ่งเจ้าพนักงานที่ดินได้ชี้แจงแล้วว่า ที่ดินสาธารณประโยชน์ที่พลเมืองใช้ร่วมกัน อยู่ในอำนาจการดูแลของนายอำเภอท้องที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ที่ดินตั้งอยู่

สำหรับกรณีที่มีการบุกรุกเข้าครอบครองทำประโยชน์มาเป็นเวลานานและประชาชนเลิกใช้ที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวร่วมกันแล้ว แนวทางการแก้ไขปัญหของกระทรวงมหาดไทย คือการดำเนินการตามโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท (โครงการจัดที่ดินของรัฐจัดความยากจน) ซึ่งการจัดที่ดินดังกล่าวจะดำเนินการในรูปแบบแปลงรวม โดยประชาชนต้องรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนในรูปแบบสหกรณ์หรือรูปแบบอื่นตามความเหมาะสม และต้องจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์หรือนายทะเบียนอื่น (ต้องเป็นนิติบุคคล) ซึ่งผู้ถูกร้องได้มีหนังสือประสานอำเภอชุมพลบุรีและองค์การบริหารส่วนตำบลกระเบื้องเพื่อดำเนินการแล้ว ผู้ร้องกับพวกทราบและเข้าใจ แต่มีความประสงค์ให้จัดทำโครงการดังกล่าวต่อไป

๑๓) องค์การบริหารส่วนตำบลกระเบื้อง ร่วมกับอำเภอชุมพลบุรี ได้จัดประชุมชี้แจงและสอบถามความต้องการของประชาชน ณ องค์การบริหารส่วนตำบลกระเบื้อง โดยมีเจ้าหน้าที่จากกรมที่ดินและเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไปร่วมประชุมชี้แจง เมื่อวันที่ ๑๖ และ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ ซึ่งผลการประชุมปรากฏว่า ประชาชนในพื้นที่ยังไม่พร้อมที่จะให้หน้าที่ทำเลื่อยสัตว์ คุแต่สาธารณประโยชน์เข้าร่วมโครงการดังกล่าว

๒.๒.๓ การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

๑) เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๖ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ลงพื้นที่ไปพบ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลกระเบื้อง และได้รับข้อเท็จจริงเพิ่มเติมดังนี้

(๑) เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๓ องค์การบริหารส่วนตำบลกระเบื้อง ได้สอบสวนประวัติความเป็นมาของที่ทำเลื่อยสัตว์คุแต่สาธารณประโยชน์จากผู้สูงอายุในพื้นที่ ๔ ราย ซึ่งทราบประวัติความเป็นมาของที่ทำเลื่อยสัตว์ดังกล่าว ได้แก่

ซึ่งให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า ได้นำสัตว์มาเลี้ยงในที่สาธารณประโยชน์ตั้งแต่ปี ๒๔๙๗ ได้รับการบอกเล่าจากบรรพบุรุษว่า ประชาชนในหมู่บ้านตกลงกันว่าให้ใช้ที่ทำเลื่อยสัตว์คุแต่สาธารณประโยชน์เป็นที่เลี้ยงสัตว์และใช้ประโยชน์ร่วมกันในชุมชน สมัยก่อนมีผู้นำสัตว์มาเลี้ยงประมาณ ๓๐๐ ครวเรือน ประกอบด้วยบ้านยะวิก บ้านจั่ว บ้านชีตุน บ้านยางม่วง และบ้านกระเบื้องใหญ่ มีสัตว์เลี้ยงประเภทโคและกระบือประมาณ ๒,๕๐๐ ตัว ลักษณะของที่ดินเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีป่าไม้สลับกับพื้นที่โล่งเตียน มีแหล่งน้ำในพื้นที่ แต่ไม่เชื่อมต่อกัน ฤดูฝนเฉพาะปีที่มีน้ำหลากจะท่วมพื้นที่เกือบทั้งหมดเนื้อที่ประมาณ ๑,๒๐๐ ไร่ โดยเมื่อปี ๒๔๙๗ ยังไม่มีการทำนาข้าวและปลูกต้นยูคาลิปตัสในพื้นที่ แต่ในปี ๒๕๑๗ เริ่มมีผู้บุกรุก เข้าไปทำนาข้าว ทำให้ [REDACTED] ผู้ใหญ่บ้านกระเบื้องใหญ่ แจ้งนายอำเภอชุมพลบุรีว่ามีการบุกรุก นายอำเภอชุมพลบุรีจึงสั่งให้ผู้บุกรุก คือ [REDACTED] กับพวก ออกจากพื้นที่และห้ามบุกรุกอีก แต่ต่อมามีการบุกรุกเข้าไปทำนาข้าวและปลูกต้นยูคาลิปตัสเกือบเต็มพื้นที่ ทำให้พื้นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์ เหลือน้อยลงมาก เลี้ยงสัตว์ได้เฉพาะบริเวณที่เป็นคันคูหนองน้ำเท่านั้น โดยยังมีประชาชนจากบ้านจั่ว บ้านชีตุน บ้านกระเบื้องใหญ่ และบ้านม่วงราชบุรุษเจริญ ประมาณ ๖๖ ครวเรือน นำโคและกระบือ ประมาณ ๖๓๕ ตัว มาเลี้ยงในพื้นที่ดังกล่าว

(๒) เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลกระเบื้องได้นำไปดูพื้นที่จริงพบว่า มีสภาพพื้นที่สอดคล้องกับข้อมูลในข้อ (๑) คือ มีการทำนาข้าวเกือบเต็มพื้นที่

(๓) ผู้ร้องเคยให้ข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสุรินทร์ เมื่อครั้งที่ยื่นเรื่องร้องเรียนเพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ ตามแบบบันทึกขอความช่วยเหลือ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๙ ว่า ผู้ร้องกับพวกยอมรับว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์จริง

/๒) ความเป็น...

๒) ความเป็นที่สาธารณประโยชน์ของทำเลเลี้ยงสัตว์คู่แต่เกิดจากการที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันตามความเป็นจริง ไม่ได้มีการสงวนหวงห้ามด้วยการนำขึ้นทะเบียนไว้

๓) ผู้ร้องกับพวกเคยถูกดำเนินคดีในความผิดฐานบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ ซึ่งต่อมาศาลจังหวัดรัตนบุรีได้พิพากษาว่า ทำเลเลี้ยงสัตว์คู่แต่เป็นที่สาธารณประโยชน์ที่พลเมืองหวงกันไว้ใช้ร่วมกันมาไม่ต่ำกว่า ๘๐ ปี และมีการรังวัดออก น.ส.ล. ถูกต้องตามระเบียบ ผู้ร้องกับพวกมีความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘ ประกอบมาตรา ๑๐๘ ทวิ วรรคสอง และให้ออกไปจากทำเลเลี้ยงสัตว์คู่แต่ ตามคดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๕

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการออก น.ส.ล. ทำเลเลี้ยงสัตว์คู่แต่สาธารณประโยชน์ บริเวณตำบลกระเบื้อง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุรินทร์ ทับที่ทำกินของผู้ร้องและประชาชนหรือไม่ อย่างไร

๓.๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า การออก น.ส.ล. ทำเลเลี้ยงสัตว์คู่แต่สาธารณประโยชน์ที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าทับที่ดินทำกินของตนและประชาชนหลายราย และไม่แจ้งข้อมูลให้ทราบและโต้แย้งนั้น จากการตรวจสอบปรากฏว่า ผู้ร้องและประชาชนที่ได้รับผลกระทบได้คัดค้านการออก น.ส.ล. ดังกล่าวแล้ว และจากการคัดค้าน จังหวัดสุรินทร์ได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบสิทธิในที่ดิน ตามคำสั่งจังหวัดสุรินทร์ ที่ ๑๕๑๓/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง และมีการนำเรื่องเข้าที่ประชุม กปร.จังหวัดสุรินทร์ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับผลการตรวจสอบสิทธิกรณีประชาชนบางรายอ้างว่ามีใบเหี้ยบย่ำและ ส.ค. ๑ เป็นหลักฐานการครอบครอง ประกอบกับผู้ร้องเคยให้ข้อมูลด้วยตนเองยอมรับต่อหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ว่า ที่ดินบริเวณพิพาทตามคำร้องนี้เป็นที่สาธารณประโยชน์ แต่มีความประสงค์จะขอทำกินต่อไป เนื่องจากไม่มีความมั่นคงด้านรายได้ โดยเมื่อปี ๒๕๕๙ ผู้ถูกร้องพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยประสานความร่วมมือกับอำเภอยางชุมน้อย และองค์การบริหารส่วนตำบลกระเบื้องเพื่อจัดทำโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ที่มีการบุกรุกเพื่อจัดความยากจนและพัฒนาชนบท (โครงการจัดที่ดินของรัฐ จัดความยากจน) ตามแนวทางของกระทรวงมหาดไทย แต่ขณะนั้นไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ยังไม่พร้อมที่จะให้นำที่ทำเลเลี้ยงสัตว์คู่แต่สาธารณประโยชน์เข้าร่วมโครงการดังกล่าว นอกจากนี้ ศาลจังหวัดรัตนบุรีได้พิพากษาว่า ที่ทำเลเลี้ยงสัตว์คู่แต่เป็นที่สาธารณประโยชน์ที่พลเมืองหวงกันไว้ใช้ร่วมกัน และมีการรังวัดออก น.ส.ล. ถูกต้องตามระเบียบที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ตามคดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๕ จึงเป็นกรณีตามมาตรา ๓๙ (๑) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสั่งยุติเรื่อง

/หากเป็นเรื่อง...

หากเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล หรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เห็นควรยุติเรื่อง

๓.๒ อย่างไรก็ตาม สิทธิในทรัพย์สินของบุคคลเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๗^๓ ที่มีหลักการว่า บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบทอดก ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ที่ดินของผู้ร้องที่เป็นกรณีพิพาทตามคำร้องนี้ มีหลักฐานการครอบครอง คือ ใบเหี้ยบย่ำเลขที่ [REDACTED] โดยทางราชการออกให้เมื่อปี ๒๕๔๔ มีชื่อของ [REDACTED] (ปู่ของผู้ร้อง) เป็นผู้ขอจับจอง ซึ่งได้รับตกทอดมาทางมรดก ต่อมา แม้ว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบจะตรวจสอบใบเหี้ยบย่ำของผู้ร้องและของประชาชนบางรายแล้วเห็นว่า เป็นกรณีปลอดจากการจับจองตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๗ แต่เมื่อพิจารณาจากสภาพของสังคมชนบทในสมัยก่อน อาจเป็นไปได้ว่า สาเหตุที่ประชาชนไม่ไปดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมายก็เนื่องจากเป็นพื้นที่ห่างไกล การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของทางราชการอาจจะไม่ทั่วถึง ซึ่งส่งผลให้สูญเสียสิทธิในที่ดินตามกฎหมายของตนเองไป โดยข้อเท็จจริงที่ปรากฏในปัจจุบัน ประชาชนที่อ้างว่าตนมีสิทธิในที่ดินก็ยังเข้าทำประโยชน์หาเลี้ยงชีพด้วยการทำนาปลูกข้าวในที่ดินพิพาทอย่างต่อเนื่องเช่นเดิม

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในที่ดินทำกิน และเพื่อให้มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม ลดปัญหาการไร้ที่ดินทำกิน รวมทั้งสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดิน โดยเฉพาะประชาชนที่ยากไร้และต้องพึ่งพาที่ดินทำกิน ซึ่งเป็นนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒^๔ ที่กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินโดยวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่ และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน และจัดให้มีมาตรการกระจายการถือครองที่ดิน

/เพื่อให้...

^๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบทอด

ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

^๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๗๒ รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(๑) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการ

พัฒนาอย่างยั่งยืน

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) จัดให้มีมาตรการกระจายการถือครองที่ดินเพื่อให้ประชาชนสามารถมีที่ทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

เพื่อให้ประชาชนสามารถมีที่ดินทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม อีกทั้งเพื่อเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้กับผู้ร้องและประชาชนโดยเฉพาะรายที่มีหลักฐานใบเหยียบย่ำ จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๙/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๖ จึงมีมติให้ยุติเรื่อง แต่ให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ โดยให้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติจัดที่ดินทำกินให้กับผู้ร้องและประชาชน เพื่อรับรองสิทธิในที่ดินให้กับประชาชนที่มีใบเหยียบย่ำต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

